

Amit most köszönök meg először

Mindenki tudja, hogy drága barátunk, Szörényi László az „italománia” nevű betegségben szenved. Függsége végzetes és gyógyíthatatlan, mert nemcsak nem hajlandó meggyógyulni, de láza még a drogfogyasztás helyszínén is alig csillapodik. Olyan sokféle íze, zamata, mámora, vonzása, láncsa, csapdája, kötele, sodronya, bilincse, béklyója, kelepceje – és ki tudja még, hányféle fogva tartó tudománya – van ugyanis ennek az Itália nevű kulturális, kulináris, naturális és historikus kábítószernek, hogy bármelyiket habzsolja éppen, egy icipici szomorúságot mindig odacsempész a szeme sarkába az, hogy a többi éppen mellőzni kénytelen... Mégis, ha a szenvedélybeteg átlépi a határt (amelynél őt is, mint nemzedéke minden tagját, mindig újra és újra elbűvöli a csoda, hogy nem kell se útlevel, se gyomorgörcs...), állapota rohamosan javulni kezd, kissé ábrándosan töprengő tekintete kifényesedik, hirtelen fiatalabb lesz egy-két évtizeddel és elég egyetlen pöccentés a zsilipfalon, és dőlni kezdenek a jobbnál jobb anekdoták és tréfás történetek *ab Urbe condita* egészen az előző nap délutánig, de inkább aznap reggelig. Nagy részük megjelent pompás elbeszélő köteteiben is, más részük még megírásra vár, de amit ismer az ember, az is új életre kel, amikor a történetmesélésnek a lélek belsejéből megszólaló, mélyen ösztönös képességével rákezd: „És azt, drága Bátyuska, ismered-e, hogy...?”

Én is abba a mázlista csapatba tartozom, akiknek megadta a jó sors, hogy sokszor nevetettek már eddig is Szörényi Laci történeteiben. Személyeink, munkánk, érdeklődésünk sokszor összetalálkozott, így számos közös utazás, konferencia, látogatás, meghívás, együttműködés, megoldandó feladat kínálta ehhez az alkalmat. Ezek során mindig megcsodáltam, hogy e történetmesélő tehetsége milyen természetességgel szolgálja egyszerre a tudóst és a diplomatát. A tudóst még egyetemi éveimből, a hetvenes évek közepéről ismertem, amikor kezdő történész létemre az a komoly megtiszteltetés ért, hogy maga Németh G. Béla, a magyar irodalomtörténet-írás nagytekintélyű mestere hívott meg az általa szerkesztett, az önkényuralom korának művelődéstörténetét körbejáró jeles kötet, a *Forradalom után – kiegyezés előtt* műhelymunkálataira. A hamar sötétedő, késő őszi délutánokon ott ültünk a Ménesi úti öreg kollégiumi épület könyvtárában, a falakon a régi Eötvös-gyűjtemény muzeális értékű, de számomra oly vonzóan eleven tudást tartalmazó köteteivel, és a jóízű vitákban, ahol az érvek között néha követhetetlen sebességgel váltották egymást a 19. század történelmének elképesztő mikrorészletei a legmodernebb strukturalista

elméletekkel, rendre fölcsapott Laci éles baritonja, amint egy Arany- vagy Vörösmarty-idézzel támasztotta alá álláspontját. Ma is büszke vagyok rá, hogy az volt az első kötet, ahol írásaink egymás mellett szerepelnek. A diplomatával pedig a kilencvenes években működtem együtt először, amikor Kossuth Lajos halálának centenáriumi emlékbizottsága titkáráként igyekeztem koordinálni a sokféle, cselekedni akaró kegyeleti jó szándékot. És ez sikerült is: miután Ráday Mihály és Katona Tamás színes műsorfolyama, *Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékhelyei* itáliai barangolásai során azonosítottuk a bűbájos Bagni di Lucca városka, a Toszkánába települő britek paradicsoma határában a Villa Dianát, az emlékbizottság támogatta Laci tervét, hogy az öreg épület falán tábla örökítse meg Teleki Sándornak, a „vad grófnak”, Petőfi és Dumas barátjának emlékét.

Találkozásaink azután gyakoribbá váltak a kilencvenes évek végétől, amikor a Tevere partján dolgoztam, hiszen a Római Magyar Akadémia, e jeles kulturális és tudományos intézmény mindig szervezett olyan irodalom- és művelődéstörténeti rendezvényeket, konferenciákat, kiállításokat stb., amelyeknek a volt nagykövet rendszeresen meghívott, közszeretnek örvendő résztvevője volt. Ám nemcsak Rómában, hanem szerte Itáliában adódtak alkalmak a közös föllépésre, szereplésre. Ezek intézésében kulcsszerepet játszottak hazánk tiszteletbeli konzuljai. Munkám során természetesen szoros kapcsolatba kerültem velük és hamar megtapasztaltam, hogy mindegyikük megkülönböztetett szeretettel övezi Szörényi professzor alakját, olyan elismeréssel, amely csak az „alapító atyáknak” jár.

Jönnek elő az arcok sorban. Carmine Arena szálás, magas alakja Bariból – mosolya kiragyog az ünneplő tömegeből, amikor Esterházy Péter nyerte Bari város könyvdíját. Dr. Miliczky Erzsébet, a törékeny, de annál energikusabb pszichológus Bolognából, nemcsak fáradhatatlan konzul, de egyben egy nagy baráti társaság vezérlő angyala, nagyszerű férje, Nicola di Girolamo oldalán – számomra legemlékezetesebb akciónk talán az Ascoli Piceno régi városházáján álló Bonfini-szoborról egy szilikon-másolat elkészíttetése volt, amelynek segítségével a budai várba kerülő gyönyörű másolatot a Reneszánsz Évben (2008) kiöntötték. Ungár Ferenc sebészprofesszor dübörgő nevetése nagyszerű szervezőkészséggel párosul: pompás koncerteket hozott össze Sebestyén Mártinak Firenzében és Chianciano Termében. Már nincs közöttünk sajnós a szemüvege mögül vidáman mosolygó Albert Bruno Frank, genovai üzletember, aki az emigráns kormány szerepét vállaló Magyar Nemzeti Igazgatóság emlékére állíttatott derék bronztáblát azon a házon, ahol egykor Kossuth Lajos, Klapka György és Teleki László forgatta a haza dolgát. A neves jogász, Andrea Amatucci Nápolyban mozgatja a szálakat: Varga Tamás szellemes Türr-bronztáblája az ő segítségével került a kikötőváros prefektúrájának oldalfalára, arra emlékeztetve, hogy az egyesítés után a magyar

garibaldista tábornok volt Nápoly és a tartomány első katonai kormányzója. Most is a fülemben hallom Santamarinané Sótyi Adelaide, az egykor sudár röplabdajátékos, Szicília magyar konzula aggódó és gondoskodó hangját, amikor a hirtelen rosszul lett neves írónőt, Szabó Magdát kellett hazaröpíteni Budapestre egy katonai géppel a sziget fővárosából, Palermóból. Eszembe jut a Velencei Biennále magyar művészeinek és hivatalos kulturális delegációinak örök vendéglátója, Enrico R. Zoppas a lagúnák városából, és asszisztense, a bájos és fáradhatatlan Anna Rossi, aki annak idején Winkler Lajosnak, a 48-as velencei magyar légió parancsnokának pompázatos bronz-márvány emléktábláját segítette elhelyezni a San Marco mögötti első utcácskában. Perginében, ittebei Kiss Józsefnek, az I. világháború legendás repülő tisztjének emlékművét igazgatja Pintér Lajos orvosprofesszor, veronai „emberünk”, akivel a Forte del Procolo erőd temetőjében az elpusztult magyar bakák emlékkövét csináltuk.

Micsoda névsor! Mennyi remek ember! És egyben a Szörényi-rajongás megannyi avatott papja-papnője! Hogy lehet ez? Természetesen hamar kiderült a háttér: Laci barátunk egyik legkomolyabb politikai fegyverténye volt, hogy a rendszerváltást követő Magyarország új politikai identitásával összhangban újjászervezte a magyar tiszteletbeli konzulok hálózatát egész Itáliában. És a szórakozott professzorról, a világtól való elrugaszkodottsággal sokszor vádolt tudósról, a mindennapok fölött lebegő értelmiségiről hirtelen kiderült, hogy elképesztően pontos pszichológiai érzéssel, igazi gyakorlati tudással választotta ki partnereit, egyetlen esetben sem tévesztve el a jellem, a karakter és a temperamentum hármasságát mérlegelő döntését. Egy-két időbeli változással, de a mai napig ez a nagyszerű csapat adja Magyarország arcát az olasz mindennapokban. A mai napig!!! – éppen húsz esztendővel a „founding father” nagyköveti ténykedésének befejezése után.

Aligha kétséges, hogy az időtálló teljesítmény egyik legfőbb ismérve, hogy az alkotás megáll-e a maga lábán, ha mestere magára hagyja? Akkor is forog-e a mű, ha az alkotó pihen – vagy éppen másfelé járja az élet útját? Nos, az olaszországi tiszteletbeli konzuli hálózat nagyszerűen működik, így – könyveinek tucatjai mellett – Laci egyik legjelesebb, élő, fejlődő alkotásának tekinthető.

Hét évtizeddel a vállán sokféle köszönetet kaphatott tetteiért, alkotásaiért a volt nagykövet. Talán nem én vagyok az első, aki most a tiszteletbeli konzuli hálózatért mond neki őszinte köszönetet! De ha mégis, akkor ez legyen az én születésnap ajándékom.

Lacikám, köszönjük Neked!!! Boldog születésnapot!!!